

Hur kan dokumentationen synliggöra barns lärande i relation till verksamheten?

Pedagogisk dokumentation som grund för
uppföljning och utvärdering för förändring

Ingela Elfström, Stockholms universitet

Hur kan dokumentationen synliggöra barns lärande i relation till verksamheten?

- Vad kan följande två bilder "säga" om vad barnet kan?
- Hur framträder verksamheten?
- Barnets kunnande i relation till verksamheten?
- Vilken barnsyn kan man utläsa?
- Den som tolkar bilderna – hur spelar den egna barnsynen och kunskapssynen in för tolkningen?
- Den som tagit bilden – vad den har för syn på barn och förskolans uppdrag?
- Vilka teorier informerar oss (har vi med oss) som pedagoger i vårt dokumenterande och tolkande?

Barnen är alltid i ett sammanhang

- Vi kan inte skilja barnet från verksamheten.
- När vi dokumenterar det enskilda barnet blir det *samtidigt* en utvärdering av verksamheten och personalens agerande.

Lärande i relationellt fält

Barn, pedagoger, arbetssätt, kommunikation, uttryckssätt, innehåll, tid, plats, material samverkar, påverkar och förändras i ett relationellt fält av skeenden

Pedagogisk dokumentation – en del av det relationella fältet

Vad krävs för att dokumentationen ska fungera som synliggörande av barns lärande i relation till verksamheten?

- ledarskap
- organisation
- förskollärare och arbetslag
- teoretiska verktyg
- tid för reflektion i arbetslag och med barnen

Dokumentation

- som består av bandinspelningar från barnens dialoger i kombination med de olika bilder som barnen gör och foton från arbetstillfällena
- av filmsekvenser
- av anteckningar från samtal mellan barn och pedagoger i samlingar, under tiden barn tecknar, bygger eller utforskar konkreta material eller fenomen
- TOLKA – ANALYSERA - FORTSÄTTNING

Mål och resultatstyrning

- Vad behöver vi veta?
- Vilka frågor behöver vi ställa?

mål-ramar- **processer** - resultat

I en pedagogisk verksamhet är processerna viktiga

Processerna som "den svarta lådan" något som utbildningsforskning diskuterat sen 80-talet

Hur få fatt i dem? Hur synliggöra och följa
lärprocesser? Hur lär barn? Vad är det för
frågor som engagerar och skapar möjligheter för
kunskapsskapande och meningsskapande?

Hur lär barn?

”Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera” (Lpfö 98/10).

Hur gör vuxna?

Pedagogisk dokumentation

i avhandlingen har jag utgått från en förståelse av
pedagogisk dokumentation

som formativ utvärdering ur
ett läroplansteoretiskt perspektiv

samtidigt

som redskap för att utmana dominerande diskurser
ur poststrukturella perspektiv

Använd egna exempel på en process!

mina frågeställningar

- Vilken sorts kunskap produceras genom användandet av pedagogisk dokumentation och hur förhåller den sig till ett systematiskt kvalitetsarbete?
- Pedagogisk dokumentation som grund för verksamhetsutveckling?

mina frågeställningar

- Vilka teoretiska och filosofiska perspektiv bygger pedagogisk dokumentation på?
- Hur styrs kunskapsproduktionen av dessa perspektiv och deras centrala begrepp?
- Vad kan ett immanent, tillblivelseontologiskt perspektiv ge för tillägg till verksamhetsutveckling och systematiskt kvalitetsarbete i förskolan?

Förskolans uppdrag

Ett dubbelt uppdrag:

Föra vidare kunskap och traditioner

och

ge möjligheter till eget kunskapsskapande

Att ha plats för både det planerade och aktualiserade
och samtidigt för det oväntade och oförutsägbara
utifrån barnens egna frågor och nyfikenhet mitt i de
pågående händelserna

Pedagogisk dokumentation
som formativ utvärdering

läroplansteoretiska frågeställningar
kring innehåll, urval och organisation
vad, varför, hur, när, vem?

I mitt material visar det sig i hur förskollärarna i arbetslaget utifrån den dokumentation de gjort ställer sig sådana frågor

Vilket innehåll ? Varför? Vilken blir relationen till uppdraget/läroplansmålen? Hur ska förmiddagarna organiseras – veckan – dagen – vilka barn gör vad – hur utmana och vidga barnens förståelser? Hur påverkar mitt sätt att fråga och arrangera aktiviteter?

Pedagogisk dokumentation

som redskap för att utmana

dominerande diskurser

poststrukturellt perspektiv

- några utgångspunkter:

”den språkliga vändningen” i mötet med pedagogisk dokumentation

ontologiska frågor:

hur vi *konstruerat och konstruerar* barnet och pedagogen
subjektskapandet – hur vi görs och gör oss till subjekt

epistemologiska frågor:

hur vi ser på kunskap och lärande?

Sanningsanspråk, representation, kultur- och kontextberoende

Öppenhet för förändring – omkonstruktion -
transformation

samtalen

kretsade också kring förskollärarnas egna föreställningar

- kring synen på barn och ”barns som medskapare av kultur och kunskap”,
- kunskap, vad är kunskap? När skapas ny kunskap?
- kring synen på lärande
- ämneskunskap i mötet med barnens frågor, intressen och deras egna utforskanden
humor och fantasi som drivkrafter i lärandet
ämneskunskap som igångsättare av nya processer

Tillblivelseontologiskt immanent perspektiv

Att ta vara på den potentialitet som finns i nu-
ögonblicket i händelsen

Öppna sig för att göra sig mer lyhörd och
närvarande tillsammans med barnen i det
pågående nuet och att uppvärdera dessa

Och inte enbart det mätbara som kan bedömas
och värderas i efterhand

Pedagogisk dokumentation

- Som en formativ bedömning och utvärdering
- Som hjälp för att utmana dominerande diskurser
- Som en transformativ kraft

Hur och varför?

Pedagogisk dokumentation

En rörelse mot en ny förståelse av pedagogisk
dokumentation:

som en transformativ kraft

tillblivelseontologiskt perspektiv

utifrån Gilles Deleuze filosofi

Syftet med dokumentationen

Inte bara visa på olikheter utan låta olikheterna mötas –
ge impulser till fortsättning – både gemensamt i
gruppen och enskilt

Dokumentationen som en ”trigger” en igångsättare för
nya händelser och skeenden

Förskolans uppdrag

- Att sätta barnen och innehållet i fokus
Förhållandet mellan
- Att följa **varje barns utforskande** och **lärande**, **utveckling** och förändrade **kunnande**
- Att göra pedagogiska och didaktiska bedömningar kring ett **gemensamt innehåll**
- Utvärdera för att utveckla verksamheten i förhållande till målen i läroplanen